

MILIEURECHTELIJKE UITDAGINGEN VOOR DE INDUSTRIE: REGEREN IS VOORUITZIEN

De afgelopen jaren laten een paar duidelijke tendensen zien: milieuregelgeving wordt strenger en dwingt de industrie tot verduurzaming, maatschappelijke sentimenten ten aanzien van de uitstoot van schadelijke stoffen, milieuschade en gezondheidsrisico's zijn gewijzigd, vergunningen worden vaker aangescherpt en er wordt meer eigen initiatief van bedrijven verwacht om te kijken welke mogelijkheden tot het treffen van maatregelen ter bescherming van het milieu er zijn. Op de achtergrond van deze ontwikkelingen speelt de nieuwe Omgevingswet een belangrijke rol, die deze ontwikkelingen deels ook in de hand speelt. De genoemde ontwikkelingen zullen zich waarschijnlijk de komende tijd, vormgegeven door nieuwe jurisprudentie, verder voortzetten. In dit artikel gaan wij kort in op enkele van de genoemde ontwikkelingen en op de vraag wat bedrijven kunnen doen om hier zo goed mogelijk mee om te gaan.

TEKST Pauline van Aardenne en Willem Bosma (Van der Feltz advocaten)

Aanscherping milieuregelgeving en omgevingsvergunningen

Vergunningen (wij bedoelen hier omgevingsvergunningen voor een milieubelastende activiteit en voor lozingsactiviteiten) worden de laatste jaren vaker aangescherpt en de vraag die daarbij opkomt is welke partij (de vergunninghouder of de overheid) moet onderbouwen dat een dergelijke aanscherping ook technisch mogelijk en uitvoerbaar is voor het bedrijf. Er bestaat een uitgebreid wettelijk kader dat bepaalt wanneer een bestaande vergunning door het bevoegd gezag mag worden aangescherpt. Het betreft onder meer de situatie dat de vergunning niet voldoet aan de best beschikbare technieken (BBT). De BBT zijn voor een groot deel op Europees niveau bepaald en vastgelegd in zogeheten [BBT-conclusies](#). Dergelijke BBT-conclusies kunnen ingaan op bepaalde technieken die in een bepaald proces moeten worden toegepast, maar kunnen ook ranges voor emissiegrenswaarden bevatten voor bepaalde componenten. Als een vergunning voorschriften bevat die, kort gezegd, niet in overeenstemming zijn met de BBT, verplicht de wet het bevoegd gezag tot aanpassen van de vergunning. De vraag is echter of het bevoegd gezag een vergunning ook kan (en mag) aanpassen als daarin (bijvoorbeeld) een emissiegrenswaarde voor een bepaalde component is opgenomen, die aan de bovenkant van de in de relevante BBT-conclusie opgenomen range voor de grenswaarde voor die stof ligt. De vergunning voldoet dan wel aan de BBT, maar de BBT achten (kennelijk) een lagere grenswaarde ook mogelijk. Mag het bevoegd gezag de vergunning dan aanpassen? Is dat niet in strijd met de rechtszekerheid? En mag het bevoegd gezag nog verder gaan en een grenswaarde opleggen die *onder* de BBT-range ligt?

Dit soort discussies wordt de

laatste tijd steeds vaker gevoerd. Overheden beroepen zich hierbij bijvoorbeeld op het Schone Luchtakkoord ([SLA](#)), waarin het Rijk, provincies en een groot aantal gemeenten afspraken hebben gemaakt om de luchtkwaliteit te verbeteren. De aanscherping van grenswaarden komt de luchtkwaliteit uiteraard ten goede, maar op welke partij rust de bewijslast om aan te tonen dat een aanscherping van de grenswaarden ook (technisch, financieel, etc.) haalbaar is voor het bedrijf? Op dit moment wordt in de jurisprudentie aangenomen dat het enkele feit dat een overheid partij is bij het SLA, niet betekent dat enkel om die reden aan de onderkant van de BBT-range (of zelfs daaronder) mag worden vergund. Om dit te kunnen doen, zal het bevoegd gezag altijd in het wijzigingsbesluit moeten motiveren waarom in dat specifieke geval een lagere grenswaarde kan worden opgelegd en dat het ook daadwerkelijk haalbaar is voor het bedrijf om aan die grenswaarde te voldoen.

Ondertussen wordt op Europees niveau echter gewerkt aan een wijziging van de Richtlijn inzake industriële emissies (de [RIE](#)) op grond waarvan de bewijslast in de hierboven beschreven situaties veel meer op de schouders van de vergunninghouder wordt gelegd. Op grond van die wijziging moet het bevoegd gezag namelijk de strengst mogelijke emissiegrenswaarden vaststellen die door toepassing van de BBT kunnen worden bereikt. Het bevoegd gezag moet zich hierbij baseren op een beoordeling door het bedrijf over de haalbaarheid van die strengste norm. Hiermee lijkt een omkering van bewijslast te zijn beoogd, waarbij het dus aan het bedrijf is om aan te tonen als een bepaalde strenge norm niet kan worden gehaald. De wijziging van de RIE treedt naar verwachting in 2025 in werking en zal vervolgens in Nederlands recht worden geïmplementeerd.

Nieuwe zorgplichten

De [Omgevingswet](#) speelt een belangrijke rol in het veranderende speelveld binnen het milieurecht. Eén van de meest in het oog springende veranderingen die de Omgevingswet in het rechtskader heeft aangebracht is de introductie van de specifieke zorgplichten. Deze zorgplichten vormen, naast de – in het vóór 1 januari 2024 geldende wettelijke kader ook al bestaande – algemene zorgplichten een nieuwe, vergaande zorgplicht die geldt voor iedere partij die een milieubelastende activiteit uitvoert. Kort gezegd, verplicht de specifieke zorgplicht degene die een activiteit uitvoert waarvan men weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat deze nadelige gevolgen heeft voor het milieu, om alle maatregelen te treffen die die nadelige gevolgen voorkomen of beperken. Deze verplichting houdt in ieder geval in dat alle passende preventieve maatregelen tegen milieuverontreiniging en ter bescherming van de gezondheid worden getroffen en geen significante milieuverontreiniging wordt veroorzaakt.

De specifieke zorgplicht roept allerlei vragen op. Wat moet bijvoorbeeld worden verstaan onder ‘significante milieuverontreiniging’? Wat zijn ‘passende preventieve maatregelen’?

Specifieke zorgplichten gelden naast de vergunning en de algemene regels. Het is dus niet voldoende om alleen die voorschriften na te leven. Op grond van de specifieke zorgplicht moet degene die een milieubelastende activiteit uitvoert daarnaast blijven nadenken over maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden gevergd. De specifieke zorgplicht doet een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van de persoon die een activiteit verricht. Specifieke zorgplichten zorgen hiermee voor nieuwe handhavingsrisico's. Zij kunnen namelijk zowel

bestuurs- als strafrechtelijk worden gehandhaafd.

Wat kunnen bedrijven doen?

In dit artikel hebben wij kort enkele ontwikkelingen beschreven die ieder bedrijf dat milieubelastende activiteiten uitvoert, aangaan. De ontwikkelingen vormen nieuwe uitdagingen voor bedrijven, die veel aandacht vergen. De aanscherping van vergunningen, de veranderende regelgeving en het nieuwe instrument van de specifieke zorgplicht maken dat bedrijven niet langer 'simpelweg' kunnen varen op hun milieuvergunning (of de algemene regels). Veranderende maatschappelijke sentimenten over uitstoot, milieuschade en gezondheidsrisico's maken dat een vergunning niet langer een 'license to operate' geeft en dat niet alle vergunde activiteiten per definitie langer zullen zijn toegestaan. In plaats daarvan moet

rekening worden gehouden met niet alleen aanscherpingen van die vergunning, maar zullen bedrijven ook continu moeten blijven nadenken over de vraag of er mogelijkheden zijn om de nadelige effecten van hun bedrijf op het milieu verder te beperken.

Hoever deze verplichtingen precies strekken en waar de grens zal worden getrokken tussen die verplichtingen enerzijds en de rechtszekerheid anderzijds, zal de komende jaren uit de jurisprudentie moeten blijken. Wij raden bedrijven aan om zich in de tussentijd van deze ontwikkelingen bewust te zijn, om zelf proactief te blijven nadenken over manieren om verdere milieubescherming te bewerkstelligen en om hierover in gesprek te blijven met het bevoegd gezag. Door de dialoog te blijven voeren, wordt immers voorkomen dat bedrijven voor

verrassingen (zoals onverwachte vergunningaanscherpingen of handhavingsacties) worden gesteld en kunnen bedrijven proberen de regie te blijven voeren over eventuele toekomstige wijzigingen in hun bedrijfsvoering. De Omgevingswet heeft namelijk ook tot nieuwe vragen voor vergunningverleners en handhavers geleid. Het is daarom beter om deze vragen in dialoog met het bevoegd gezag te beantwoorden en hiermee te voorkomen dat het bevoegd gezag de vragen eenzijdig en op een voor bedrijven nadelige wijze beantwoordt.

Bij de opslag van lithiumbatterijen komen risico's kijken.

Vorbereid zijn op noodscenario's is dan erg belangrijk.

De branchevereniging VNCW en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven stelden een gratis E-learning op.

Volg de cursus op www.vncw-college.nl